

MIJN ZIEL MAAKT GROOT DEN HEER

DOOR D. A. CRAMER-SCHAAP

H

et was stil in Joop's kamertje.

Het verduisteringsgordijn sloot alle licht af. Zelfs het glas dat de grote foto van de klas beschermde, glom niet in het duister.

„Ongezellig,” vond Joop, „je kon je best verbeelden dat de deur achter je hoofd was en het raam aan het voeteneinde, gek, als je er over ging liggen denken, wist je opeens niet meer hoe je bed stond.

Vervelend dat zij niet slapen kon.

Hoor, nu werd beneden piano gespeeld. Jaap natuurlijk, of Moeder. Welk wijsje was het? O, dat mooie Kerstliedje uit het nieuwe bundeltje dat Oma gestuurd had:

Windjes waait zo luide niet

Weet gij niet wat is geschied?

Zachtjes neuriede Joop de woorden mee. Kerstmis! Een paar weken nog dan was het al Kerstmis. En morgen zou de Juffrouw op school de rollen van het Kerstspel verdelen. „Jij bent vast Maria!” had Minka Versteeg gisteren in het vrij kwartier gezegd. Maar neen, dat geloofde zij niet. Laat eens kijken. Wie zou Juffrouw Stam dan wél kiezen? Misschien het nieuwe meisje, dat een maand geleden in de klas gekomen was, Nel Houwink. Nel had zo'n zacht, donker gezichtje. Zo stelde je je toch eigenlijk Maria voor. Of anders Babs Vroon. Maar Babs was zo kattig en wou altijd haantje de voorste zijn. Neen, dat zou toch niet leuk zijn. Wie er anders geschikt voor was? Jeannetje? Die had een te zachte stem en was zo verlegen, en Minka niet ernstig genoeg, waar Minka was werd gelachen, daar kon je zeker van zijn. Stel je toch eens voor, als Juffrouw Stam werkelijk haar eens koos! Joop werd er warm van. Verleden jaar had de zesde klas ook voor de hele school het Kerstspel gegeven. Het was mooi geweest. Ze zag nu, in het pikkedonker, nog Maria zitten, terwijl op de achtergrond de drie Engelen stonden. En de middelste Engel was naar voren gekomen en had gezegd: „Wees gegroet Maria, vol van genade.” Ze lag nu heel stil, met gesloten ogen. Heel vaag hoorde zij, op verre afstand een vliegmaschine zoemen, maar het drong eigenlijk niet eens goed tot haar door.

De piano had nu ook opgehouden. Het was heel stil in huis.

Toen Moeder even later om een hoekje van de deur keek, hoorde zij Joops' rustige ademhaling.

In de anders altijd wat rumoerige zesde was het stil. De meisjes keken in spanning naar Juffrouw Stam, die voor het bord stond en een papiertje in haar hand hield.

Juffrouw Stam was nog heel jong, het was eigenlijk een toeval dat zij nu al twee jaar achter elkaar die grote zesde had, maar de meisjes konden het best met haar vinden. Zoals nu dat leuke plan van het Kerstspel, dat was enkel en alleen van haar uitgegaan, daar zou zo'n ouwetje als Juffrouw Both b.v. nooit op gekomen zijn.

„Meisjes,” zei Juffrouw Stam, „nu heb ik hier de namen opgeschreven van de meisjes die ik voor het spel in aanmerking vind komen. Jullie weet het, lang niet allemaal kunnen jullie meespelen. Dat is erg jammer maar daar kan ik niets aan doen. Je moet maar denken : het gaat niet om jezelf maar om het spel. Het spel is hoofdzaak en moet zo goed mogelijk tot zijn recht komen. Daarom heb ik de meisjes genomen die me het meest geschikt leken voor een bepaalde rol, maar het kan best zijn dat 't me bij de repetities tegenvalt. Dan moet je niet beledigd zijn als ik toch nog een ander kies. Ik weet ook dat de niet-gekozenen niet afgunstig zullen zijn op hun vriendinnetjes. We willen allemaal meehelpen dat het spel zo goed mogelijk slaagt, de spelers hebben een belangrijke taak, maar de taak van de anderen doet er niet voor onder, die vormen n.l. het koor dat de Kerstliedjes zingen zal waardoor de verschillende tafelen worden aangekondigd. En hier zijn dan de namen.”

Het was nog stiller geworden, de meisjes hielden hun adem in en Joop had een vuurrode kleur.

„Maria... Joop Versteeg.”

„Zie je nou wel,” fluisterde Minka en ze gaf Joop onder de bank een triomfantelijke schop, maar Joop merkte het nauwelijks.

„Dus toch!” dacht ze en ze boog schuchter het hoofd. „Als ik het nu maar kan, als ik het maar net zo zeggen kan als Dini verleden jaar.

Nu had ze helemaal niet geluisterd wie Juffrouw Stam verder opnoemde en ze was al bij de herders. Hoor maar :

Eerste Herdersjongen : Nel Houwink.

En zij, die heus bang geweest was dat Nel gekozen zou worden. Zij keek naar Nel die in de eerste bank zat. Op haar rug hingen lang en recht de twee donkere vlechten. Nel was de enige die geen kort haar had.

„Zaterdagmiddag spelers-repetitie bij mij aan huis,” zei Juffrouw Stam nog, „om half drie, om half vijf repetitie van het koor.”

„Leuk,” dacht Joop, „bij Stammetje aan huis. Hoe zou 't er uit zien ? Je stelde je eigenlijk nooit voor, dat de Juffrouw van school een gewoon mens was en een huis had. Als je aan haar dacht was het altijd alleen maar in verband met de school.

Neuriënd pakte zij haar tas. Ze was nu niet bang meer voor de moeilijke rol. Het zou immers best gaan.

Op straat stak Minka haar arm door de hare.

„Fijn dat jij Maria bent,” zei ze. „Babs rekende er vast op. Heb je haar gezicht gezien toen Stammetje jouw naam noemde ? Spinnijdig keek ze. En weet je wat ze straks beweerde in de gang ? Dat je 't nooit zou kunnen, omdat je zo eentonig leest. De kift lag er duim dik op ! 't Valt me nog mee, dat ik herder ben.”

De oude angst bekreep Joop weer. Babs had het dus ook geweten.

„Als ik het ook maar kan,” zei ze opeens.

Maar Minka lachte zorgeloos. „Hemel kind, wat ben jij zwaar op de hand ! Natuurlijk kan je 't, anders had Stam je toch nooit gekozen ?”

„Ze kan zich vergissen,” dacht Joop. Maar die gedachte sprak ze niet uit.

Toen Joop die Zaterdagmiddag bij Juffrouw Stam boven kwam en wat

Joop liep er stil naast . . .

verlegen naar een plaatsje voor haar muts en mantel zocht aan de overbeladen kapstok, hoorde ze achter de gesloten kamerdeur al een geroezemoes van stemmen. „Ha, die Joop!” riep Minka, die naast de kachel op de grond zat, toen ze binnenkwam.

Daar dook Juffrouw Stam op achter een haag stoelen. „Dag Joop,” zei ze. „Prettig, dat jullie er allemaal bent, nu gaan we eerst samen het

stuk lezen. Ieder zijn eigen rol. Babs, deel jij de boekjes even uit." Of ze in de klas zaten ging Babs rond met de boekjes en Joop zocht dadelijk de eerste regels op die zij te zeggen had. Lastig leek het haar. „Mijn ziel maakt groot den Heer en mijn geest verheugt zich in God mijnen Zaligmaker. . .” Zij luisterde maar half naar de inleiding van de Juffrouw, de letters schemerden haar voor de ogen en toen Juffrouw Stam tegen haar knikte dat zij beginnen kon, raffelde zij de woorden af, in sneltreinvaart, met een vuurrode kleur.

Toen zij klaar was, hoorde zij Babs lachen, een kort lachje en met gebogen hoofd wachtte zij het oordeel, als na een niet geleerde, verprutste les.

Ook Juffrouw Stam lachte, maar hoe heel anders klonk dat. „Jij bent een Maria die wel op hol geslagen lijkt,” zei ze, „ik zal het je voor doen. Luister maar goed. Straks gaat het stellig beter.”

Joop luisterde. Ja, zo moest het zijn, zo rustig en eenvoudig. Zo had Dini het verleden jaar ook gezegd.

„Nu jij, Joop.”

Weifelend en onzeker klonken de zinnen nu. Joop hoorde het zelf wel, maar Juffrouw Stam knikte haar na afloop bemoedigend toe.

„Zo'n lees-repetitie valt niet mee, hè, maar later, als je los bent van de tekst gaat het wel beter. Wie volgt, de tweede engel.”

Babs stak van wal, luid en nadrukkelijk schalden de zinnen door de kleine kamer. Minka knipoogde tegen Joop, „hoor haar!” maar Joop ging op haar grapjes niet in, het werk was veel te ernstig. Gelukkig, ook Babs moest het overdoen, trouwens op alle spelers viel veel te zeggen. Alleen de eerste herdersknaap was een verrassing, die zei haar rolletje zo gevoelig en zuiver dat Juffrouw Stam spontaan prees: „Uitstekend Nel! Daar viel nu niets aan te verbeteren.”

Om half vijf stonden ze weer op straat en stormde het koor de trap van het bovenhuisje op.

Met Minka, die dezelfde kant op woonde, liep Joop naar huis. Minka babbelde honderd uit: over Babs, die lekker op haar neus gekeken had, toen ook zij een veeg uit de pan kreeg, over de leuke kamer van de Juffrouw en over de nieuwe jurk van Jeannetje, hoeveel punten die wel gekost zou hebben. Joop liep er stil naast en haar hand streek langs het boekje in haar mantelzak.

„Kijk,” zei ze opeens, „daar loopt Nel. Zullen we naar haar toe gaan?” Maar Minka hield haar terug.

„Laat dat vervelende kind toch.”

„Maar ik vind haar niet vervelend.”

„Een kind met zulke vlechten is vervelend,” besliste Minka. Ze draagt ze alleen om anders te zijn dan wij. Ga je nog even mee naar boven? Ik heb Minka keps, in een la van mijn kastje gevonden. Ook een meevaller!”

„Ik moet vroeg thuis zijn,” weerde Joop af. „Vader gaat op reis.”

„Dan niet,” zei Minka laconiek. „Atje.us, tot morgen!” en ze wipte de stoep van haar huis op.

Nooit had Joop gedacht dat de rol, waar ze eerst zo blij mee geweest was, haar zo zou gaan drukken. Ze werd stiller en stiller en Moeder vond ook dat zij er slecht uit ging zien.

„Zou je niet aan Juffrouw Stam vragen of een ander het van je over mag nemen?” had zij al eens schuchter geopperd, toen Joop, na een repetitie,

moe thuis was gekomen en had verkondigd, dat zij er steeds minder van terecht bracht.

Maar dadelijk was Joop opgestoven : „Onzin ! Dan had de Juffrouw het me toch wel gezegd als zij vond dat het niet ging. Waarom praat u nu ook al met de anderen mee ?”

„Zeggen de anderen het dan ook ?” had Moeder gevraagd.

„Nou ja, de anderen — Babs heeft op school rond gebazuind dat er niets van deugt. Maar Babs is jaloers ! Ik zou 't niet uit kunnen staan als zij mijn rol overnam.”

„Waarom zou Babs het zijn ? Er is misschien iemand anders . . .”

„Ja, Nel,” had Joop gedacht, maar kortaf had zij gezegd : „Neen, niemand” en was de kamer uitgegaan.

„Joop,” kwam die avond Jaap aan de deur van haar kamertje zeggen, „er is een meisje voor je beneden. Ze komt iets over het huiswerk vragen.”

„Wie is het ?”

„k Weet niet. Ze heeft vlechten.”

„O, Nel Houwink,” zei Joop, „nou, laat haar maar boven komen.”

Flug stopte ze een rondslingerend paar kousen in haar kastje. Ze zat nauwelijks weer of Nel stond op de drempel.

„Wat een enig kamertje,” zei ze, rondkijkend.

„Ja, leuk hè !” zei Joop. „Vroeger sliep Jaap hier, maar die is naar de grote kamer op zolder verhuisd en toen heeft Moeder het voor mij zo gezellig gemaakt.”

Nel liep dadelijk door naar de boekenplank.

„Even naar je boeken kijken,” zei ze.

„Houd je ook zoveel van lezen ?” vroeg Joop.

„Nou, en of ! Maar veel boeken heb ik hier niet. Ik ben in huis bij mijn Tante, zie je. Vader en Moeder zijn in Indië. In Indië, daar heb ik er een boel !”

„Dat wist ik niet,” zei Joop, „dat je niet thuis was,” en ze begreep nu ineens waarom Nel altijd zo ernstig was. Ze had het bij die Tante ook niet getroffen. Wat naar om je Vader en Moeder nooit te zien, vooral nu, nu er helemaal geen post kwam !

„Heb je al in lang niets van thuis gehoord ?” vroeg ze.

„Al in negen maanden niet,” zei Nel met een zucht. „Ze weten niet eens dat we naar Arnhem verhuisd zijn. Ik schrijf elke week, maar we versturen ze niet, het geeft toch niets, zegt Tante. Later, dan krijgen ze alles ineens. Maar wanneer zal dat zijn ?”

„Heb je ook geschreven van het Kerstspel ?” Joop wist zelf niet waarom ze dat ineens vroeg.

„Natuurlijk. Ik vond het veel te fijn dat ik mee mocht doen, terwijl ik nog maar zo kort bij jullie op school ben.”

„Ik doe het niet erg goed, hè ?” Joop streek een ezelsoor glad van haar Franse schrift dat op het tafeltje voor haar lag.

„Och,” zei Nel, „'t gaat toch al beter dan in het begin. Ik ken jouw rol zo goed, want ik ben verleden jaar Maria geweest. De „Vrije Vogels” hebben het in den Haag gegeven en daar was ik bij. Ik geloof best dat ik je er mee helpen kan, als je het niet vervelend vindt tenminste. Je wilt het te mooi doen, geloof ik. Je moet het je indenken en dan zo eenvoudig mogelijk zeggen.”

„Doe het eens,” vroeg Joop.
Nel kreeg een kleur.
„Als je het niet vervelend vindt . . . en ik weet niet of het gaat, zo ineens.
Dan moet ik 't me eerst even voorstellen.”

Heel recht stond Nel . . .

Nel stond heel recht tegen het kastje in haar donkere wintermantel.
Even sloot ze de ogen, toen keek ze in de verte.
„Mijn ziel maakt groot den Heer en mijn geest verheugt zich in God mijnen
Zaligmaker. Want grote dingen heeft aan mij gedaan Hij die machtig
is en heilig is Zijn naam !”
Joop luisterde ademloos. Ja, zo moest het gezegd worden, met zo'n stille,

wat verdroomde stem. Al deed zij nog zo haar best, zo zou zij het nooit kunnen! Dat moest je gegeven zijn en kon je niet leren."

„Weet je wat ik vind,” zei ze spontaan, toen Nel klaar was, „jij moest het maar doen.”

„Onzin,” zei Nel vlug, „ik zou niet willen! Daarom heb ik het niet gezegd, dat moet je nooit denken. Jij kan het net zo goed, heus. 't Is nou te laat. Ik kwam vragen welke sommen ze precies opgegeven heeft. Die moet ik nog allemaal maken. Maar zal ik morgenmiddag terugkomen en zullen we het dan samen eens doen? Je kunt het best leren. Geloof me nu maar.”

„Graag,” zei Joop en ze was Nel toch dankbaar omdat die het dadelijk had afgewezen. Babs zou natuurlijk gezegd hebben: „graag hoor!” maar Nel wilde haar helpen het beter te doen. Ze greep het boek met sommen.

„Kijk, dit rijtje. Ik moet ze ook nog. Zullen we ze samen uitrekenen? 't Zijn geniepigerds. Doe dan je mantel uit.”

Even later zaten zij samen gebogen over de sommen, 't ging prettig zo. In een wip waren ze klaar.

Nel borg het kladje in haar tas.

„Ga nog even mee naar beneden,” noodde Joop, „dan zie je Moeder ook, en is er misschien nog wel thee-surrogaat, hoor. Alleen 's Zondags schenkt Moeder echte.”

Maar Nel had opeens haast.

„Als ik laat thuis kom, is Tante kwaad,” zei ze. „'t Was toch maar half dat ik nog uitging. Ze houdt niet van ongeregeldheden, zegt ze. Ik ga maar.”

„Ik laat je even uit,” zei Joop. „En morgenmiddag kom je. Afgesproken, hè?”

„Afgesproken,” beloofde Nel en wipte de deur uit.

Die avond kon Joop weer de slaap niet vatten. Ze lag te woelen en voelde zich onrustig.

„'t Komt haar toe,” dacht ze, „ik moet het Stammetje zeggen. Morgen moet ik het zeggen. Maar als ze 't me nu nog leren kan? Neen, laat ik eerlijk zijn. Helemaal goed wordt het nooit. En heeft Stam niet zelf gezegd: het gaat niet om jezelf maar om het spel. Het spel is hoofdzaak en moet zo goed mogelijk tot zijn recht komen? Nel moet het doen. Zij kan het en ik niet, en al is het jammer, ik heb zoveel meer dan zij: Vader en Moeder en Jaap en thuis, laat zij dit nu eens hebben.”

Het was of deze alleenspraak haar rust gaf. Het kussen kreeg nog een flinke stomp, de dekens werden nog wat hoger opgetrokken en nog vóór het ronken van de eerste vliegmaschine was Joop in een geruste slaap gevallen.